

Van den Hombergh

Feestje voor Felix

Hij heeft vijf koren en componeert. Dus toen dirigent Felix van den Hombergh 50 werd en 'zijn' zangers hem vroegen wat hij wenste, was de keuze snel gemaakt: een programma waarin al zijn koren samen enkele van zijn eigen werken zingen, gekoppeld aan muziek van Stravinski en Gabrieli.

DOOR: MISCHA SPEL

Vraag koorzangers hem kort te typeren en je krijgt verrassend eensluitende reacties. Erudiet, maar bescheiden. Goed ingevoerd in alle stijlen tussen oude muziek en 20e eeuw. Precies, maar (toch) aimabel. Altijd rustig, altijd geestig. Extreem taalgevoelig. Of ze verwijzen gewoon naar de tekst van Jan Hanlo die hij net zelf op muziek zette:

Misschien heb je gelijk/ en moeten we alleen maar/ zwijgen/ als we/ niets/bedoelen/Maar waarom is er dan zoveel kabaal

Hoe dan ook is Felix van den Hombergh een dirigent van amateurkoren waarin de zangers lang lid blijven. Omdat hij leidt met tact en humor, maar de lat wel zo hoog legt dat er sprake is van vooruitgang, en van de noodzaak je als zanger echt in te zetten. En omdat repetities onder zijn leiding (dus) precies de sfeer hebben die veel gedreven amateurkoorzangers zoeken: geconcentreerd, maar ook warm.

Vier à vijf avonden in de week leidt Van den Hombergh zijn koren. Overdag doet hij het voorwerk: het zoeken naar goed repertoire van oude muziek tot eigentijdse Russische muziek waarvoor hij desnoods zelf de transcripties verzorgt, en het studeren daarvan. Als Van den Hombergh niet met andermans muziek bezig is, componeert hij ook zelf. Complexe stukken,

die zich nóg lastiger dan hun componist in enkele woorden laten vatten. Sterk in hun melodische opbouw, ritmisch eigenzinnig en in het geval van *Then Shall You Truly Dance!* met hoorbare verwantschap aan het idioom van Stravinski.

Verjaarswens

Voor zijn 50e verjaardag vroegen zijn koren hem wat om een verlanglijstje. Van den Hombergh moest daarover nadenken. 'Ik ben niet iemand met een wensenlijst', zegt hij. Maar recent overleden na elkaar zijn ouders. Op beide uitvaarten zongen zangers uit zijn koren samen. 'Dat ging zo goed dat ik dacht: dit zouden we nog eens moeten doen, maar dan bij een vrolijke gelegenheid. Dát werd mijn verjaardagswens.'

Voor het concertprogramma 'Felix 50!' werken zijn vijf koren nu dus samen. Drie kamerkoren - de Amsterdamse Cantorij, Douce Memoire en Projectkoor 023 - Coro Encanto dat zich normaal richt op Latijns-Amerikaanse en Spaanse muziek en het iets grotere koor Fenix, dat Van den Hombergh sinds deze zomer dirigeert.

De in totaal 120 zangers voeren met het VU-orkest het 17-stemmige *Magnificat* van Gabrieli uit naast de *Psalmensymfonie* van Stravinski - een lang gekoesterde wens - en Van den Homberghs eigen werken *Algoritmos*, *Sinfonia Corale III*, *Then Shall You*

omberg h 50

Truly Dance! en *50-ST*, een nieuwe compositie op teksten van de Vijftigers.

Van den Hombergh: 'Enkele Vijftigers, vooral Hanlo en Bernlef, behoren al langer tot mijn favorieten. Omdat ik nu zelf een vijftiger ben - weliswaar zonder hoofdletter - pasten hun gedichten zeer goed bij deze nieuwe compositie. Mooi en passend is ook hoe tijd een rol speelt in deze teksten; ze nodigen uit tot reflectie.'

Organisch

Felix van den Hombergh (getrouwd, vader van twee pubers) groeide op in Haarlem als de zoon van de beroemde koordirigent Hans van den Hombergh (1923-2012). Hij bezocht er de koorschool en het Stedelijk Gymnasium en studeerde daarna fagot en koordirectie. 'Als middelbare scholier droomde ik ervan om componist te worden', vertelt hij. 'Voor de kamermuziekavondjes met klasgenoten schreef ik fanatiek allerlei stukken - 's avonds zodra mijn huiswerk af was begon ik eraan en desnoods ging ik op vakantie door. Maar toen ik me aanmeldde op het conservatorium luidde het advies: doe eerst maar eens wat praktijkervaring op. Dat vond ik jammer. Nog steeds denk ik: ik had graag les gehad van Ton de Leeuw, die ik zeer bewonder. Maar ik snap de afwijzing wel. Voor een achttienja-

rige schreef ik geen al te slechte stukken, maar onrijp waren ze wel.'

Koordirectie was een keuze die organisch groeide. Van den Hombergh overwoog even een studie klassieke talen, maar bedacht tijdig dat een leven als ordehouder tussen dertig pubers hem niet paste. Lachend: 'En zo zijn er veel dingen die ik interessant vind, maar niet als beroep. Koken? Heerlijk. Maar toch niet de hele dag.'

Gezag

Zijn fagotstudie mondde uit in wat los orkestwerk, en ook als koordirigent was Van den Hombergh al gauw volop actief. 'Vanaf mijn zestiende leidde ik als 'primus inter pares' het vocale mannenensemble Barbers and Bishops. Ik heb, op aanraden van mijn vader, vanaf mijn achttiende ook jarenlang de Kurt Thomas Cursus gedaan. Dat maakte iets wakker. Eenmaal afgestudeerd kreeg ik als koordirigent snel veel werk. Zo raakte de fagot als vanzelf ondergesneeuwd. Dat sterkt me in het gevoel dat wat ik doe goed bij me past: het is naar me toe gekomen.'

Van den Hombergh is met zijn kalme bescheidenheid en onwil om orde te houden geen natuurlijk leidersfiguur, en dus misschien ook geen typisch dirigent, erkent hij. 'Maar is dat erg? Er zijn meer soorten autoriteit. Je kunt ook gezag ontlennen

aan het feit dat je ideeën hebt, en een goed gehoor. Een amateurkoor leiden, motiveren, op koers houden – dat is een aparte uitdaging. Elk programma verloopt anders. De neiging te ambitieus te programmeren zit wel diep in me verankerd. De ene keer pakt dat beter uit dan de andere. In principe geloof ik in afwisseling. Nu eens een veeleisend programma dat zangers boven zichzelf en uittilt, dan weer iets wat de nieuwe standaard consolideert.’

Het magisch extra

Veeleisend zal het programma Felix 50! zeker zijn. Van den Homberghs idioom als componist is niet eenvoudig. ‘Als autodidact heb ik vooral geleerd van de componisten die ik bewonder. Eerst Stravinski en Rudolf Escher, later Messiaen, Varèse en Steve Reich, die ik als minimalist intrigerender vind dan Philip Glass. De klankwereld van Baltische en Georgische muziek is, denk ik, ook in mijn recente muziek terug te horen.’

Voor de amateurzangers van zijn koren is zijn idioom misschien niet makkelijk, maar wel haalbaar, weet hij van eerdere ervaringen. ‘Natuurlijk had ik me ooit wel voorgesteld ook professionele koren te dirigeren en voor (bijvoorbeeld) het Nederlands Kamerkoor te staan. Dat ik me niet zo heb ontwikkeld is denk ik een gebrek aan een bepaald soort gedrevenheid.

Maar ik ben er niet rouwig om. Met professionals studeer je een programma in een week in. Met amateurs duurt zo'n proces maanden. Maar daardoor heb je als dirigent óók meer tijd om in de muziek te groeien. Dat past bij me. Het enige nadeel is dat amateurs zich soms een zekere vrijblijvendheid permitteren: even te druk, niet geoefend, ziek. Daardoor kan er iets in duigen vallen, waarover je als dirigent geen controle hebt. Je bent altijd afhankelijk van de motivatie van je zangers, want amateurs zingen voor de lol. Je kunt ze op hun inzet en welwillendheid aanspreken, maar meer niet.’

Het hoogste geluk? Dat het vertrouwen in eigen kunnen tegen de tijd van de concerten bij iedereen zo hoog is, dat er op de concerten een ‘magisch extra’ kan ontstaan. Van den Hombergh: ‘Dan kan het koor boven zichzelf uitstijgen, en ik ook. Dat zijn zonder meer de leukste, mooiste, meest memorabele concerten.’

FELIX 50! MET DE AMSTERDAMSE CANTORIË, DOULCE MEMOIRE, KOOR FENIX, CORO ENCANTO, PROJECTKOOR 023 EN HET VU ORKEST OLV FELIX VAN DEN HOMBERGH • 12/11 DOMINICUSKERK AMSTERDAM, 13/11 BAVOKERK HEEMSTEDE • INFO: WWW.FELIX50.NL EN WWW.FACEBOOK.COM/FELIX50CONCERT